

MEMÒRIA DE LA SEGONA GUERRA MUNDIAL

El fill de Marie Jalowicz Simon va condensar a 'Clandestina' les increïbles memòries de la seva mare, que amb 19 anys va evitar ser deportada i va aconseguir sobreviure sola i en la clandestinitat a l'Alemanya del Tercer Reich. En dues ocasions va fugir de la Gestapo.

Una jueva al Berlín nazi

ANNA ABELLA
Barcelona

El 1938, la seva mare va morir de càncer; el 1941, el seu pare. Marie Jalowicz Simon (Berlín, 1922-1998) era una jueva de 19 anys quan es va quedar sola al Berlín nazi, sent treballadora forçada amb un sou míser en una fàbrica d'armament de Siemens, on va contribuir a la resistència amb petits sabotatges. I en tenia 76 quan, pocs dies abans de morir a l'hospital, va acabar d'explicar la seva increïble història de supervivència durant la Segona Guerra Mundial al seu fill, l'historiador Hermann Simon. Ell, uns mesos abans li havia dit: «Sempre has volgut explicar la teva història», i li va posar una enregistradora sobre la taula. El resultat van ser 77 cintes de casset la transcripció de les quals va condensar a *Clandestina*, coeditat per Periférica i Errata Naturae.

«El meu instint em deia que tots els que anaven als camps anaven a la mort»

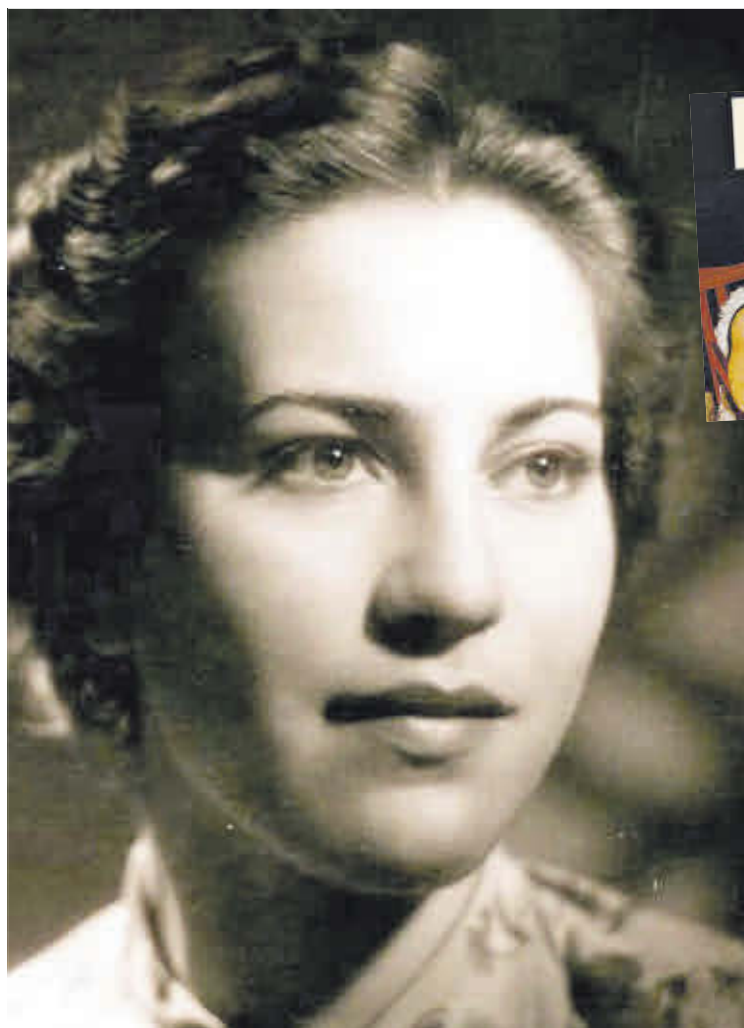
«Prefereixo l'erm gelat i estar sola perquè veig en què acabarà això. Ens deportaran, i serà el final per a totes», li va dir Marie Jalowicz el 1942 al seu compresiu capatàs de Siemens, que li va dictar una baixa per malaltia que li permetria desaparèixer del mapa per un temps. A partir d'aquí va començar un periple en el qual «una concantenació d'atzars, sovint increïble i miraculosa», segons el seu fill, li va permetre ser un dels aproximadament 1.700 jueus que van sobreviure dels 15.000 que, com ella, van triar viure en la clandestinitat.

La jove Marie va aconseguir fugir en dues ocasions de la Gestapo. Fins al final de la guerra es va refugiar en una vintena de llars vivint com una alemanya més, ocultant el seu origen jueu, sense portar l'obligada estrella de David cosida a la roba, i amb papers falsos.

Les seves memòries, narrades sense victimisme, expliquen com

Exposició 'El jueu etern', inaugurada a Berlín poc abans de l'inici de la guerra.

Marie Jalowicz Simon.

va passar gana i va patir humiliacions, abusos i traïcions. Va veure

com una de les seves arrendatàries va ser deportada a un camp de concentració, igual que una tia, denunciada per un estafador que la va enganyar proposant-li matrimoni. «El meu instint em deia que tots els que anaven allà anaven a la mort».

Va viure el primer amor amb un jueu de bona família que li va ocultar un secret i la va deixar embarrassada. Un metge jueu li va donar un remei per «provocar un mal part» i va avortar, sola, en una galleda vella. «No vaig tenir escrúpols morals: volia viure i no em quedava un altre remei. Però sí que estava trista», relata concisa.

Un comunista casat va abusar d'ella a canvi de donar-li allotjament. En una altra ocasió, desesperada, ella mateixa va arribar a oferir «una trobada íntima» per aconseguir empara. Va tenir sort amb un altre amb el qual es va allotjar, un «nazi furibund» que guardava com

a relíquia uns suposats cabells del pastor alemany de Hitler i deia que «odiava tant els jueus que podia ensumar-los a metres de distància»... Sospitava que tenia sífilis, cosa que li va evitar tenir relacions sexuals amb ella.

Passió per Hitler

Va arribar a ajudar una modista que quan sortia el nom del Führer «somreia embadalida i entretancava els ulls». «Per primer cop –afegeix– vaig ser testimoni del fenomen de l'entusiasme passional per Hitler que fregava el deliri religiós». Reflex del que passava a moltes llars, cuidant una àvia es va trobar «amb un munt de meritoris petits nazis que els dies de festa feien onejar esvàstiques a tot arreu».

Tot i que també va estar amb una acròbata i al pis d'una prostituta i va topat amb un veí nazi que no la va denunciar per allò de «qui sap com acabarà la guerra i potser un dia necessiti un testimoni a fa-

Es va refugiar en una vintena de llars diferents ocultant el seu origen

vor». Al principi d'estar sola, Jalowicz va estar a punt de consumir un matrimoni de conveniència amb un xinès per obtenir el passaport però no va aconseguir l'autorització. Després es va enamorar d'un obrer búlgar però el casament es va acabar frustrant.

En un dels pisos va haver d'utilitzar el mateix cassó on cuinava per defecar perquè el lavabo era a l'escala comunitària. «Se'm feia insuportable. Tenia arcades», recorda. En els últims dies del Tercer Reich, no es va salvar de les violacions en massa a què els soldats russos van sotmetre tantes dones alemanyes de qualsevol edat i condició. «A mi també em va tocar, clar», diu.

Després de la guerra, Jalowicz es va afiliar al Partit Comunista, es va quedar a viure a l'antiga RDA i va exercir de professora d'Història Cultural Literària de l'Antiguitat Clàssica a la Universitat Humboldt de Berlín. ■